

اقتصاد اسلامی

یونس فروزان
حجت‌الله امینی

www.ketab.ir

سر شناسه : فروزان، یونس، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدید آور : اقتصاد اسلامی / مولف یونس فروزان، حجت‌الله امینی.
مشخصات نشر : تهران: انتشارات هویار، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری : ۲۴۴ ص.
شابک : ۲۰۰۰۰۰ ریال: 8-16-8326-600-978

وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : اسلام و اقتصاد
شناسه افک : امینی، حجت‌الله، ۱۳۶۷ -
رده ی کنگر : ۱۳۹۵ الف ۴/ف ۲/ب ۲۳۰ BP
رده بندی سی : ۲۹۷/۴۸۳۳

اقتصاد اسلامی

مولف : یونس فروزان، حجت‌الله امینی.
نوبت چاپ : اول، بهار ۱۳۹۵
ویراستار : مژگان ترکزاده
شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
قیمت : ۲۰۰۰۰ تومان

ISBN:978-600-8326-16-8

9 786008 326168

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۲۶-۱۶

دفتر انتشارات: تهران، فلکه اول صادقیه، خیابان گلناز جنوبی، کوچه ۲۵، پلاک ۱۹.

تلفن: ۰۹۱۲۶۳۳۸۴۱۳

کلیه حقوق این اثر برای ناشر، محفوظ است.

به سفارش مرکز مطالعات و تولید پیم هوشمند

فهرست مطالب

صفحه	عناوین
۱۱	پیشگفتار
۱۵	مقدمه
	فصل اول: علم اقتصاد
۲۰	معنای لغوی اقتصاد
۲۰	معنای اصطلحی اقتصاد
۲۱	اقتصاد چیست
۲۳	علم اقتصاد
۲۵	نظریه های اقتصادی
۲۶	دیدگاه اول: از نظر بار ارزشی حاصل بر جامعه های اقتصادی
۲۶	اقتصاد هنجاری (ارزشی)
۲۷	اقتصاد اثباتی (مثبت)
۲۷	دیدگاه دوم: از نظر محدوده بررسی
۲۷	اقتصاد خرد
۲۸	اقتصاد کلان
۲۹	انواع مکاتب اقتصادی
۲۹	مکتب کینز
۳۰	سوسیالیسم تخیلی
۳۱	مکتب مرکانتلیسم (مکتب سوداگری)
۳۱	مکتب فیزیوکراتها (مکتب اصالت طبیعت)
۳۳	مکتب اقتصاد کلاسیک
۳۸	مکتب تاریخی
۳۹	ظهور مکتب تاریخی در اقتصاد
۴۰	اصول مکتب تاریخی

۴۲ مکتب تاریخی قدیم
۴۴ مکتب تاریخی جوان
۴۵ مکتب تاریخی جدید
۴۶ سنجش و داوری
۴۷ اخلاق گرایی اقتصادی
۴۸ مکتب اتریش
۴۹ نئو لیبرالیسم
۵۱ مکتب شیکاگو
۵۲ نهادگرایی
۵۲ مکتب تاریخی فدرال
۵۲ اقتصاد اسلامی

کتاب: مکتب‌های اقتصاد اسلامی

۵۴ حوزه دین و حوزه علم
۵۷ اسلام و اقتصاد
۶۳ نظام اقتصادی اسلام
۶۳ نظام اقتصادی چیست؟
۶۷ ویژگی‌های عمومی نظام اقتصادی اسلام
۷۱ نظام اقتصادی اسلام
۸۴ علم تحلیل اقتصادی اسلام
۸۷ اهداف نظام اقتصادی در اسلام
۹۲ اهداف نظام اقتصادی اسلام از دید حضرت امام (ره)
۹۲ تربیت و اعتلای معنوی انسان‌ها
۹۳ استقلال اقتصادی
۹۶ مبارزه با فقر و ایجاد رفاه عمومی
۹۷ تعدیل ثروت
۹۹ رشد و سازندگی

۷♦ فهرست مطالب

۱۰۱	جایگاه اقتصاد اسلامی
۱۰۷	مدل اقتصاد اسلامی
۱۱۷	اقتصاد مقاومتی محصول اقتصاد اسلامی است
۱۲۱	الزامات تحقق اقتصاد مقاومتی
۱۲۱	اقتصاد علم است و باید علمی اداره شود
۱۲۲	حوزه مدل اقتصاد دستوری و اقتصاد اثباتی باید در جای خود مورد توجه قرار گیرد
۱۲۳	بهران‌ها به حد اقا، ممکن تقلیل داده شوند
۱۲۳	توجه به تولید ملی بسیار
۱۲۵	هم اقتصاد و فرهنگ باید مردمی باشند
۱۲۶	مقاومت کار فرهنگی لازم
۱۲۷	حد رفاه در نگاه اقتصادی

فصل پنجم: نقش نظام اقتصادی اسلام

۱۳۴	اسلام و نظام اقتصادی ثابت و جهانشمول
۱۳۷	فقه اسلام چهره دستوری الگوهای رفتاری
۱۳۹	اسلام و فقه مدون ثابت و جهانشمول
۱۴۲	اشکال ثبات شریعت و تغییر جوامع
۱۴۷	روش استخراج نظام اقتصادی ثابت و جهانشمول اسلام
۱۴۸	منابع استنباط نظام اقتصادی اسلام
۱۴۹	عناصر نظام اقتصادی اسلام
۱۵۱	روش استخراج نظام اقتصادی
۱۵۱	روش استنباط الگوهای رفتاری
۱۵۳	روش استنباط الگوهای رابطه فرد و منابع
۱۵۵	روش استنباط الگوهای بیان کننده رابطه افراد با یکدیگر و با دولت
۱۵۶	روش استنباط الگوهای بیان کننده رابطه افراد با یکدیگر در حوزه اقتصاد
۱۶۰	روش استنباط الگوهای رابطه دولت و مردم

۱۶۱ روش‌های تحقیق در اقتصاد اسلامی
۱۶۱ روش استقراء
۱۶۳ روش تفسیر موضوعی بیرونی
۱۶۴ روش بهره‌گیری از قضایای اخباری اقتصادی اسلامی (قضایای اخباری قرآنی)
۱۶۶ روش امضاء
۱۶۸ روش کشف
۱۷۱ روش نظام‌مند
۱۷۲ نکات ضروری
۱۷۵ روش تألیف

نسخه چاپی: اقتصاد اسلامی از منظر شهید مطهری

۱۷۸ درآمد
۱۸۱ واکاوی درون‌مایه‌های عمده‌ی نظریه‌ی شهید مطهری
۱۸۵ جمع‌انگاری مالکیت «ثروت‌های طبعی»

فصل پنجم: الگوی صحیح مصرف از دیدگاه اقتصاد اسلامی

۱۹۰ درآمد
۱۹۴ اصل اتراف نکردن
۱۹۵ اصل تبذیر نکردن
۱۹۷ اصلاح الگوی مصرف از نگاه قرآن و عترت
۲۰۴ دیدگاه اسلام درباره الگوی مصرف
۲۰۵ قناعت و صرفه‌جویی در ادبیات و سنت ایرانیان
۲۰۸ چارچوب الگوی مصرف در اسلام
۲۰۹ منع اسراف
۲۱۰ انفاق
۲۱۳ امر به معروف و اصلاح الگوی مصرف

فصل ششم: ظرفیت‌ها و چالش‌های اجرای اقتصاد اسلامی

۲۲۰	درآمد
۲۲۰	پیوند با آرمان‌ها و شعارها
۲۲۱	فرض اقتصاد عادلانه و کارآمد
۲۲۲	رفیقه تولید یک اقتصاد اخلاقی
۲۲۳	زمینه‌های حقوقی قانونی
۲۲۴	موفقیت کا برد الگو دراثتی از اقتصاد اسلامی در صدر اسلام
۲۲۵	موفقیت نسبی «مون» ادی اقتصاد اسلامی در دنیای معاصر
۲۲۶	اجتهاد بویا جایگزینی برای دنیای ختر اندیشه‌ها در قرن ۲۱
۲۲۷	چالش‌ها و موانع اجرای اقتصاد اسلامی
۲۲۷	وجود چالش‌های وجود شناختی معرفت‌شناختی و متدولوژیک
۲۲۸	ناسازگاری نظام آموزش رسمی اقتصاد
۲۲۹	فقدان ارتباط مؤثر با دیگر ابعاد زندگی مردم
۲۳۰	رقابت هم‌وزن نظریه اقتصاد اسلامی با دیگر نظریه‌های اقتصادی
۲۳۱	فقدان سرمایه‌گذاری کافی و فقدان برنامه‌ریزی استراتژیک
۲۳۲	دشواری‌های سازمان‌دهی و هماهنگی
۲۳۴	ملاحظات پایانی
۲۳۶	تشکیل یک کمیته صاحب اختیار
۲۴۰	سیاست‌گذاری مجامع قانونی و رسمی
۲۳۸	انضباط فرهنگی و نظارت تبلیغاتی
۲۳۸	تعامل سازگار با دیگر کشورها و سازمان‌ها
۲۳۹	نظارت و ارزیابی
۲۴۰	فهرست منابع
۲۴۱	منابع فارسی
۲۴۴	منابع لاتین

پیشگفتار

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ
سوره القلم - آیه ﴿۱﴾

در اسلام، نبوی از احکام اقتصادی وجود دارد که ناظر به دقیق ترین و ظریف ترین رفتارهای اقتصادی بشر است. احکامی که اگر تا دیروز اهمیت آن برای مردم شناخته شده نبود، امروز با توجه به ناکامی ها و شکست تمام دنی اقتصادی شرق و غرب در عرصه های بین المللی، اهمیت آن بیش از پیش آشکار شده است. بی تردید استقلال، ثبات سیاسی، نفوذ در مجامع جهانی، اقتدار ملی و میزان تسلط و امنیت هر جامعه به قدرت و کارایی آن اقتصاد و توانمندی مالی آن بستگی دارد.

از سوی دیگر، اقتصاد بیمار و وابسته، در هر جامعه ای، زمینه ساز تزلزل ارزش های اخلاقی، حاکمیت فساد و فحشا، ازدیاد بزه کاری و آلودگی های اجتماعی است. عقب ماندگی اقتصادی در هر جامعه، موجب عقب ماندگی در حوزه های سیاسی، فرهنگی و نظامی است و وابستگی به بیگانگان را بر جامعه تحمیل می کند. از سوی سوم گاهی مسائل کلان اقتصادی چنان از اهمیت و حساسیت بالایی برخوردار است که یک تصمیم بجا و معقول می تواند جامعه را

به اوج عظمت و اعتلا برساند و در برابر گاهی تصمیمی نابجا و نسنجیده، شکست اقتصادی آن جامعه را به دنبال دارد.

تاریخ به ظهور و سقوط نظام‌های گوناگونی شهادت می‌دهد. بعضی از این نظام‌ها پس از مدتی حاکمیت، از میان رفته‌اند و برخی دیگر با سکلات متعددی روبه‌رو بوده‌اند. عدالت اجتماعی، اشتغال کامل، رشد و توسعه‌ی پایدار اقتصادی، ثبات نسبی قیمت‌ها، ریشه‌کن کردن فقر و رزيع، لانه‌تر درآمد و ثروت، از جمله دشواری‌هایی هستند که امروزه نظام‌های اقتصادی با آن‌ها مواجه‌اند. نظام اقتصاد اسلامی نشأت گرفته از ترانسیت است و محدود به بیان و تحلیل رفتارهای اقتصادی-اجتماعی نیست بلکه جریان‌ی فعال و پویاست که به طور مستمر این رفتارها را تصحیح می‌کند. اخلاقیات اسلامی سرچشمه‌ی تغذیه‌ی معنوی این نظام است و همواره در تعیین و دستیابی به اهداف آن نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. در اسلام، معیارهای اخلاقی بر فعالیت‌های اقتصادی انسان و جامعه تأثیر مستقیم دارد و افزون بر تعیین چارچوب و دامنه‌ی عمل فعالیت‌های اقتصادی، به نوعی آن را کنترل و نظارت می‌کند. در ادامه، تفاوت‌های مبانی نظام سرمایه‌داری و اقتصاد اسلامی به طور کامل در جدول زیر، ذکر می‌گردد.

این ویژگی‌های انکارناپذیر است که جایگاه «مسائل اقتصادی» را در هر دین و آیینی ممتاز ساخته است. در نظام اقتصاد اسلامی، تنها حل مشکلات اقتصادی، هدف نیست بلکه اقتصاد وسیله‌ای است برای

رسیدن به اهداف عالی‌هی جامعه‌ی اسلامی، جامعه‌ای که همه‌ی افراد آن خود را اعضای یک خانواده یعنی امت اسلامی بدانند. در حالی که، در اقتصاد سرمایه‌داری، افزایش سود و انباشت سرمایه، هدف اصلی

است. بنابراین، در اقتصاد اسلامی، به دنبال تبیین اهمیت ارزش مال و ثروت در اسلام و جایگاه اقتصاد در پیشرفت جوامع بشری و ضرورت توجه به اقتصاد اسلامی است، که مطالب در پنج فصل، تنظیم و ارائه می‌شود:

فصل اول: علم اقتصاد

فصل دوم: اقتصاد اسلامی

فصل سوم: روش کشف نسیم اقتصاد در اسلام

فصل چهارم: اقتصاد اسلامی از نظر شهید مطهری

فصل پنجم: الگوی صحیح مصرف از دیدگاه اقتصاد اسلامی

فصل ششم: ظرفیت‌ها و چالش‌های اجرای اقتصاد اسلامی